

GÜZEL SANATLARDA ARAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRMELER - I

ARALIK 2021

EDİTÖRLER

PROF. DR. HASAN ARAPGİRLİOĞLU

DOÇ. DR. TARKAN YAZICI

DOÇ. DR. EMRAH UYSAL

İmtiyaz Sahibi / Publisher • Yaşar Hız

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • Eda Altunel

Editörler / Editors • Prof. Dr. Hasan Arapgirlioğlu

Doç. Dr. Tarkan Yazıcı

Doç. Dr. Emrah Uysal

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Gece Kitaplığı

Birinci Basım / First Edition • © Aralık 2021

ISBN • 978-625-8075-08-3

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

The right to publish this book belongs to Gece Kitaplığı.

Citation can not be shown without the source, reproduced in any way
without permission.

Gece Kitaplığı / Gece Publishing

Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1.

Sokak Ümit Apt. No: 22/A Çankaya / Ankara / TR

Telefon / Phone: +90 312 384 80 40

web: www.gecekitapligi.com

e-mail: gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No: 47083

Güzel Sanatlarda Araştırma ve Değerlendirmeler - I

Aralık 2021

Editörler

Prof. Dr. Hasan Arapgirlioğlu

Doç. Dr. Tarkan Yazıcı

Doç. Dr. Emrah Uysal

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1

1960'LI YILLARDA TÜRKİYE'DE SANAT VE SİYASET İLİŞKİSİ

Tülay GÜMÜŞER..... 1

Bölüm 2

JEAN-BAPTISTE DUVERNOY OP. 176 ALBÜMÜNDE YER
ALAN ETÜTLERİN GÜZEL SANATLAR LİSESİ PİYANO
DERSİ KAZANIMLARI BAKIMINDAN ANALİZİ

Alper ER21

Bölüm 3

UZAKTAN EĞİTİM YOLUYLA ÇEVİRİM İÇİ PİYANO EĞİTİMİ

M. Devrim BABACAN & Ezgi BABACAN.....37

Bölüm 4

BELA TARR'IN "TORİNO ATI" FİLMİNİN OLUŞ
MÜCADELESİNDE HIÇLIĞE VE DÜZENSİZLİĞE SÜRÜKLENEN
YAŞAMIN BAŞROL OYUNCUSU: RÜZGÂR İMGESİ

Emrah UYSAL & Arzu UYSAL & Bilal YILDIZ49

Bölüm 5

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK RESİM SANATINDA ÇAĞDAŞ
YENİLİKLER

Serpil YAYMAN ATASEVEN 73

Bölüm 6

USÛL-HECE VEZNİ İLİŞKİSİ

Oğuzhan ERMAHIŞ & Kubilay YILMAZ..... 89

Bölüm 7

TARİHÖNCESİ ÇAĞLARIN KEMİK FLÜTLERİNDEN
GÜNÜMÜZÜN MODERN FLÜTÜNE "FLÜTÜN TARİHÇESİ"

Yunus YAPALI & Fatma ŞEKER 115

Bölüm 8

BİR MALZEME OLARAK SERAMİĞİN TASARIM NESNESİ
VE SANAT ESERİNE DÖNÜŞÜMÜ

Şirin Koçak ÖZESKİCİ..... 131

Bölüm 7

TARİHÖNCESİ ÇAĞLARIN KEMİK FLÜTLERİNDEN GÜNÜMÜZÜN MODERN FLÜTÜNE “FLÜTÜN TARİHÇESİ”¹

Yunus YAPALI^{2}*

Fatma ŞEKER^{3}*

1 Bu çalışma Prof. Dr. M. Hilmi Bulut danışmanlığında “Yapalı, Y (2015). Ülkemizde Flüt Ve Flüt Eğitimi Alanlarında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (1987-2014). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas” başlıklı tezden türetilmiştir.

2 * Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Hafik Kamer Örnek Meslek Yüksekokulu, Sivas/ Türkiye. E-posta: yunusyapalı@cumhuriyet.edu.tr/ Orcid No: 0000-0003-4225-9005.

3 * * Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Hafik Kamer Örnek Meslek Yüksekokulu, Sivas/Türkiye. E-posta: fatmaseker@cumhuriyet.edu.tr/ Orcid No: 0000-0003-2118-1798.

İnsanlık tarihi kadar eski bir tarihi olan yan flüt çalgılar içerisinde belki de en eski çalgı olarak kabul edilebilir. Slovenya/ Divje Babe’de ele geçen Orta Paleolitik Döneme tarihlendirilen kemikten yapılmış delikli eser “Mousterian Flüt” olarak tanımlanarak kayıtlara geçmiştir (Masalcı Şahin, 2020: 87).

Doğduğu andan itibaren ses üretmeye başlayan insan sesleri farklı biçimlerde üretmenin yollarını da bulmuştu. Tarihin ilk flütleri kim bilir daha hangi malzemelerden üretildi .Doğanın şarkısını taklit etme çabasını güden insanların doğal bir gayretinin sonucuydu üfleme eylemi. Kimi zaman ağaç kovuğuna, bambuya,bulduğu boş bir kemik parçasına, kimi zaman da herhangi bir deniz hayvanının kabuğuna üfledi insanoğlu. Şekil 1’de Neandertal insanların yaptığı kemik flüt gösterilmiştir. Bu flüt üzerinde yapılan hesaplamalar, deliklerin doğru notalarda ses verecek biçimde ustalıkla açıldığını göstermiştir.

Şekil 1. *Divje Babe Kemik Flütü (Masalcı Şahin, 2020: 88)*

Günümüzde bu konuya yönelik ortaya atılan düşünceler ancak günümüze ulaşabilen kalıntılarla sınırlı kalmıştır. Yaşadığı o dönemde ağaca, kemiğe, kabuğa üfleyen insan zaman içerisinde tanıştığı yeni malzemelerde üfleme eylemini gerçekleştirmiş ve ürettiği sesin kalitesini artırma yolunda yüzyıllar boyunca uğraşlar vererek bugünkü seviyeye ulaştırmıştır.

Yapılan arkeolojik kazılarda ortaya çıkan kalıntılar sayesinde flütün tarih içerisinde çok farklı malzemelerden ve farklı şekillerde oluşturulduğu görülmektedir. Tarih içerisinde her uygarlık üfleme eylemini gerçekleştiren

sesi insan için vazgeçilmez bir güzelliğe büründürmüşlerdir. Her uygarlık yaşamış olduğu coğrafyada kendine has üflemeli çalgı türleri geliştirmiştir. Şekil 2’de ilk çağlarda flüt çalan insanı resmeden bir figür verilmiştir

Şekil 2. İlk Çağlarda Flüt Çalan İnsan Figürü. (Ergüder ve diğerleri, 2014:2)

“Mezopotamya Uygarlıklarında görülen üflemeli çağılar arasında; Sümerlerde yan ve düz çalınan flüt, ‘tiğ’ ya da ‘tiggi’ Kaldelilerde kamıştan üretilen düdüklü ‘masrogitha’, Fenikelilerde ‘çift aulos’, Yahudi müziğinde kullanılan ‘Şofar’ örnek olarak gösterilebilir. Mısır uygarlığında üflemeli çalgı olarak ‘kaval’ ve ‘çifte kaval’ olduğu çifte kavalın Fenikelilerden geçmiş olabildiği ‘met’ adını verdikleri bambu kamışından yapılmış çifte klarnetin yapıldığı kaynaklarda geçmektedir” (Say, 2012: 35-41).

Karagöz (2011:57) ün çalışmasında “Flütün yapısal olarak geçmişinin incelenmek istenilirse eski Çin ve Mısır uygarlıklarına kadar inmek zorunda kalınacağı belirtilmektedir. Yapılan kazılarda M.Ö 3000 ve daha eski devirlere ait olduğu sanılan eşya bulgularında üfleme ile çalınan çalgıların Şekillerine rastlanıldığını, o tarihlere ait olduğu sanılan bu çalgıların diatonik dizinin bazı seslerini verdiğinin fark edildiğini ve bu eski çalgıların çalınış biçimleri, yapısal biçimleri ve çıkardıkları sesler bakımından bugünkü çalgılarla az da olsa bir benzerlikleri olduğu belirtilmiştir. Bu çalgılar arasında bugünkü flüte en yakın benzerlikte olan çalgının eski Çinlilerin TSE (çe) dedikleri çalgı olduğu; ancak son olarak 200’da Almanya’daki kazı çalışmaları sırasında ortaya çıkarılan, akbaba kemiğinden yapılmış Şekil:7’de gösterilen 35 bin yıllık flütün, Arkeolog Nicholas Conard tarafından 12 parça halinde, Güney Almanya’daki Hohle Fels Mağarası’ndan çıkarıldığını söylemektedir. 5 delikli bu flüt kolay kırılabilir yapıda ol-

duğundan Conard işlevselliğini test etmek için aynı cins kemikten flütün birebir kopyasını oluşturmuştur.”

Şekil 3. Arkeolog Conard tarafından 12 Parça Halinde Bulunmuş Flüt(Karagöz, 2011:57)

“Hint uygarlığında ‘bunsi’ adını verdikleri burundan üflenerek çalınan bir çeşit dilli düdük olan üflemeli bir çalgı görülmektedir. İbrani uygarlığında da üflemeli çalgılara rastlanmıştır. Bunlar içinde en önemli ‘maskorita’ adı verilen kavala ve ‘ halil’ adı verilen flütlerdir. Mısır uygarlığında en temel çalgı günümüzde varlığını devam ettiren ve flüt çeşitlerinin en eskisi olarak kabul edilen ‘ney’ dir. Ayrıca uzun bir borudan yapılmış çift kamışlı flütlerde görülmektedir bunlar ağız kısmına bir çift saman çöpü takılarak çalınmaktadırlar. Roma uygarlığında en çok flüt ve trompet kullanılmıştır. Ayrıca bütün yunan çalgıları kullanılmıştır. Yunan uygarlığında ‘syrinks’ (sfenks) adı verilen ‘pan flüt’ ve zurna türünde bir çalgı olan ‘aulos’ görülmektedir” (Ergüder ve diğerleri, 2014:3-5).

Şekil 4. Aulos Çalan Müzisyen(www.hafif.org)

“Yunanlılar antik yunan döneminde ‘Phontix’ adını verdikleri flüt resmi Perusa yakınlarında Etruskan kabartması olarak bulunduğu ve II. yy. başlarında yapıldığı bilinmektedir. O döneme ait bulunan kabartmalar, el yazmaları bunu belirtmektedir. O döneme ait madeni paraların çoğunda görülen flüt kabartmaları da flütün ne derece benimsendiğini kanıtlar niteliktedir. Antik yazarların günümüze kadar ulaşan eserleri aynı zaman da antik dönemlerde flüt hakkında bilgi edinmemizi sağlayan yazılı kaynakları oluşturmaktadır. Platon *İdeal Devlet* adlı eserinde flüt ile ilgili şu şekilde bilgi vermektedir:

“Bütün enstrümanlar içinde en çeşitli sesleri çıkarabilen müzik aleti flüt.Hatta, diğer bütün çeşitli sesleri çıkaran aletler flüte öykünülerek yapılmıştır. O halde kentimizde kullanılabilecek aletler olarak geriye sadece ‘lyra’ (lir) ile ‘kithara’ bir de kırsalda çobanların ‘syrinx’i kalıyor. İncelememizden ortaya böyle bir sonuç çıkıyor.” (Platon: 399d).¶

Platon ayrıca, diğer müzik aletlerinin aksine *syrinx*’i (*panflüt*)’ü çobanların da kullanmasına izin verildiğinden ancak Marsyas’ın enstrümanı olarak bilinen *Aulos* (*Çifte kaval*)’ın kullanımının yasak olduğunu belirtmektedir. Yunanlı yazar Euripides ise *Aulos* (*Çifte kaval*) ve *Obua*’yı Frigler ait bir müzik aleti olarak tanımlamıştır. Parmenides ise yazılarında “*syrinx*” olarak tanımladığı flütün, Antik Yunanlıların başka bir dünyaya girdikleri, çıkardığı tıslama ya da ıslık sesi ile şifaya yatma anlarını işaret eden işaretlerden bir olduğunu belirtmiştir. (Kingsley, 2006: 113). Mitolojik Yunan metinleri *flüt* (*syrinx*) sesi ’nin sessizliğin sesi, yaradılışın sesi,

yıldızların ve gezegenlerin dönerken çıkardıkları ses olarak aktarmaktadır. Mağaraların üstüne inşa edilen, Apollo'nun yer altına indiği tapınakların birinin üzerinde şiirsel bir ifadeyle yer alan kehanet metninde, bu ses için "sıradan bir ses olmadığı" ifade edilmektedir. Kehanet metni;

*" insan bu ses ile irtibata geçtikten sonra kişinin kalbinin çekip gide-
meyeceği, çünkü onun ayrılığa izin vermeyeceğini"* ifade etmektedir (Kingsley, 2006: 113).

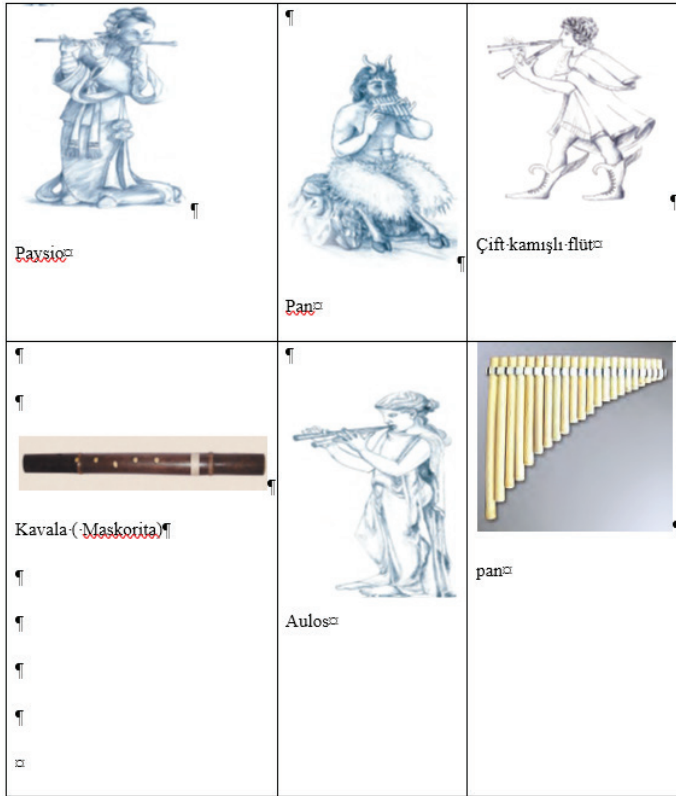
Yan flütün ilk çizimleri 10. yy. da Bizans'ta görülmüştür. 10. ve 11. yy. da Bizans'ta genellikle çobanların elinde ve sıklıkla tiyatro eserlerine iliştilmiş olarak görünen yüzlerce flüt resmi bulunmaktadır. Bizans dönemine ait kalıntılar incelendiğinde o dönem flütlerinin fildişinden yapıldığını göstermektedir. 10. yy. da flütlerin nasıl olduğu veya ne tür müzik çaldıkları konusunda bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca bu dönemde sol tarafta çalınan flütün 11. yy. da sağ tarafta çalındığına dair şekiller bulunmuştur"(Dik,2006: 6).

Şekil 5. 10. ve 11. yy a ait resimler. (<https://musicedresource.wikispaces.com>)

Aşağıda verilen alıntı metinde flütün dünyanın birçok yerinde farklı formlarda görüldüğü ve yapılan arkeolojik kazılar sayesinde çıkarılan tarihin değişik dönemlerine ait flütler anlatılmaktadır.

“Üflemeli çalgıların en eskisi olarak bilinen flüt, dünyanın birçok bölgesinde farklı formlarda görülmüştür. Dünya çapında yapılan kazılarda hala yüzyıllar öncedeğişik malzemelerden yapılan flüt benzeri çalgıların bulunduğu bilinmektedir. Kazılardan çıkan bu çalgıların, hayvan kemiklerinden ya da dişlerinden yapıldığı tespit edilmiştir. Slovenya’nın DivjeBabe bölgesinde yapılan kazılarda 43000 yıl öncesine ait olduğu düşünülen ayı kemiğinden yapılmış bir nefesli çalgı, tartışmalı da olsa tarihte bulunan en eski flüt olarak kabul edilmektedir. 2004 yılında Almanya’nın Baden-Württemberg eyaletine bağlı Swabian Alb’da 30000-37000 yıl öncesine ait olduğu düşünülen 18.7 cm uzunluğunda, Mamut azı dişinden yapılmış üç delikli, Geißenklösterle mağarasında ise 36000 yıl öncesine ait olduğu düşünülen kuğu kemiğinden yapılmış yedi delikli bir nefesli çalgı bulunmuştur....” (Kara 2010:13)

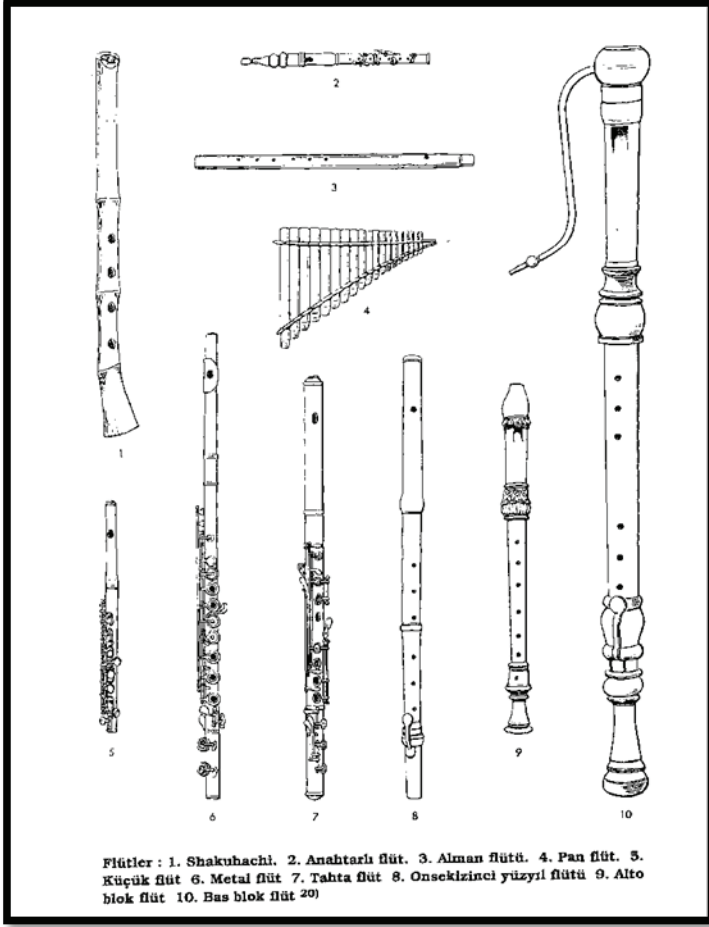
Şekil 6 Uygarlıklarda Kullanılan Üflemeli Çalgılara Örnekler: Pansyos, pan, aulos, kavala. (Ergüder ve diğerleri, 2014:3-5)

Modern Flüt (Orkestra Flütü)

Farklı ölçülerde üç parçanın birbirine eklenmesiyle oluşan flüt 67 cm. uzunluğunda ve 1,9 cm. çapındadır. Notaların seslendirilmesinde sol anahtarını kullanır. Flüt tarih içerisinde yapıldığı malzeme farklılıklarından dolayı değişik görüntü ve malzeme gruplarıyla oluşturulmuştur.

Atak Yayla (2000: 19)' nın çalışmasında “Yan flüt örneğine ilk kez İ.Ö 2.yy.da Erturya’da yapılmış bir kabartmada rastlandığı, 16.yy. da bu çalgıya ‘Flute Allemand’ denildiği, kaynaklarda bas flütün (sol), tenor flütün (re), la flütün (Flute Dechant) olmak üzere üç türünden bahsedildiği anlatılmıştır. On yedinci yüzyılda ünlü Fransız besteci Jean Baptiste Lully’ in yan flüt için eser yazdığı ve bazı operalarında flütü kullanmaya başladığı, böylelikle çalgının yaygınlık kazandığı belirtilmiştir”.

1600 ve 1700 ‘lü yıllarda yapılan flütlerde abanoz, fildişi, nar ve şimşir gibi sert, dayanıklı ağaçlar kullanılmıştır. Bugün hala tahta üflemeli çalgılar grubunda yer almasının sebebi budur. Aşağıda şekil 7’ de farklı flütler bir arada verilmiştir.

Şekil 7. Farklı Flütler Bir Arada. (Akıncı,1994: 55)

“Rönesans ve barok dönemde abanoz ağacından yapılan flütün perdeleri yoktu. 1847 yılında Boehm adlı alman bir flütçü tarafından flütün üzerine çalgıyı günümüzdeki haline taşıyacak olan mekanizma yapıldı. Bu mekanizmaya Boehm mekanizması denir. Bu noktadan itibaren flüt teknik açıdan en hızlı enstrümanlar arasına girdi” (Çakmaklı 2011: 21).

“Hem solo hem de orkestra çalgısı olarak orkestralarda önemli bir yeri olan yan flüt, flüt ailesinin en gözde üyesidir. Fransızlar tarafından “flute”, Almanlar ‘flöte’, İngilizler ‘flute’ olarak adlandırılırlar” (Say, 2012: 197).

Modern Flüt olarak da bilinen flüt, tahta üflemlî çalgılar grubunda olmasına rağmen tarih içerisinde geçirmiş olduğu değişim ve mekanizmaya kazandırılan yenilikler sayesinde sürekli gelişerek diğer üflemlî çalgılara göre daha çevik ve atak bir çalgı aleti haline gelerek orkestralar için vazgeçilmez bir çalgı olmuştur. Süslemelerin ve atlamalı pasajların rahatlıkla

çalınabildiği bu çalgı parlak ve temiz bir sese sahiptir.

“Flütün teknik olarak sürekli ilerlemesi, ilave perdelerin eklenmesi bestecilerin çalışmalarında büyük olanaklar sağlamış, yalnızca Wolfgang Amadeus Mozart gibi büyük isimler değil bütün Klasik Dönem bestecileri flüt ile ilgilenmiş ve dönem boyunca keman ile beraber en çok eser yazılan enstrüman haline gelmiştir” (Barut, 2007:31).

“Flüt çoğunlukla gümüşten yapılan ve bir ucunda parabolik bir kapak taşıyan silindirik şeklinde bir boruyu andırır ve yatay olarak tutulur. Uç kısmı diye adlandırılan kısmında içerisine havanın üflendiği ‘embouchure’ denilen bir ağızlık vardır. Üzerinde bulunan deliklerin açılıp kapatılmasıyla istenilen seslerin çıkması sağlanır” (Karolyi, 2011:149) .

“Solo çalgı ve orkestra çalgısı olan flüt, dört çeşidiyle bir aile oluşturur: Bas flüt, alto flüt, flüt ve küçük flüt (pikolo). Bas flüt daha çok çağdaş flüt eserlerinde kullanılır. Alto flüt derinlikli ve koyu sesi ile, normal flütten biraz daha büyük ve kalın seslere inebilme özelliğine sahiptir. Pikolo boyut olarak flütten daha küçük, sesi ise flütten bir oktav daha tiz duyulur” (Say, A. , 2010: 602-603).

“Günümüzde farklı tonlarda yapılan flütlerin tümünün ses sınırı üç oktav civarındadır. Flütleri üretmiş oldukları ses gruplarına göre en kalından itibaren sıralayacak olursak ;

1-Oktav Küçük Flüt 5-Soprano D5

2-Oktav İnce Küçük Flüt 6-Askeri Bando Küçük Flüt

3-Soprano F6 7-Orkestra Küçük Flüt(piccolo)

4-Soprano Eb5 8-Ezgi Flütü

9-İnce Flüt 17-Alto Flüt

10-Oktav Tenor Flüt 18- Tenor Flüt

11-İnce Flüt Eb5 19-Bas Flüt

12-Konser Flütü(1850 öncesi) 20-Kontralto Flüt F2

13-Konser Flütü D4 21-Kontralto Flüt C2

14-Flute D’amour (aşk flütü) Bb3 22- Kontralto Flüt F1

15-Flute D’amour A3 23- Alt Kontrbas Flüt

16- Flute D’amour Ab3

Orkestralarda kullanılan flüt çeşitleri:

1- Büyük Flüt

2- Küçük Flüt

3- Alto Flüt

4- Bas Flüt” (Kalmukoğlu, 1998: 15).

Osmanlı Devleti Döneminde Flüt

“Osmanlı müziği imparatorluktaki azınlık çeşitliliğinden dolayı oldukça zengin bir müzik kültürüne sahiptir. Kendi müziğiyle farklı ülkeleri etkilediği gibi kendi devletine katılan yeni ülkelerin müziklerinden de etkilenmiştir. Flüt çalgısı Osmanlı devletinde kullanılmamış fakat askeri birliklere eşlik edecek bandolar kurulması zorunluluğu sonucunda 1831 de Mızıka-i Hümayun kurulmuştur” (Ergüder ve Yılmaz, 2014: 2).

“O dönemde İstanbul’da bulunan Fransız uyruklu Manguel isimli kişi bandonun başına getirilmiş; fakat sanatsal açıdan yeterli bulunmadığı için işine son verilmiştir. Daha sonra sultan II. Mahmut İstanbul’da bulunan Sardunya elçisinden yardım istemiş ve bandonun başına Türkiye’nin batı tarzı müzik anlayışı için çok önemli bir yere sahip olan flütçü ‘Guiseppe Donizetti Paşa’ getirilmiştir” (Elbaş,O.,Kalpaklı,M. ve Öztürk, O. ‘Editörler’ 2011 : 249) .

Bugünkü senfoni orkestralarının temelini atılmasına vesile olan bu kurumun başına Guiseppe Donizetti paşadan sonra getirilen Ahmet Necip Paşanın da flütçü olduğu bilinmektedir. Böylece flüt çalgısı Osmanlı müziğine girmiştir.

“II. Mahmut Dönemine kadar mehter müziği ve mehterhaneler vardır. Mehterhanelerde ise din, tarih ve askerî müzik icra edilmekteydi. İlk asker bando denebilecek bu müzik kurumu ordu içerisinde varlık göstermekteydi. Mehter müziğinde ise nakkare, davul, zil, kös, zurna ve borular kullanılmaktaydı. II. Mahmut zamanında bozulan ve dejenere olan Yeniçeri Ocağı’nın da kaldırılmasıyla (Vaka-i Hayriye), mehterhaneler de kaldırılmış oldu. Daha sonra Asak r-i Mansure Muhammediye adıyla Batı benzeri bir ordu kurulmuştur. Askerî alanda geniş bir ıslahat ve yenilikler dönemi başlamıştır. Bu ıslahat ve yenilikler sonucunda askerî birliklerin yürüyüşlerine eşlik edecek bandoların görevlendirilmesi zorunluluğu da ortaya çıkmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlıklarına 1827 yıllarında başlanan Muzika-i Hümayun 1831 yılında kurulmuştur. Bu okulun başına paşalık rütbesi ile İtalya’dan gelen tanınmış müzikçi Gaetano Donizetti’nin kardeşi Guiseppe Donizetti (flütçü Donizetti Paşa) getirilmiştir. Onu Ahmet Necip Paşa (flütçü), Guatelli Paşa, Aranda Paşa lar izlemiştir. Bugünkü Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının temelleri de böylece atılmıştır.

1899 yılında Mehmet Ali Bey (klarnetçi) Aranda Paşa’nın yardımcısı olmuştur. 1875 yılında çekilen saray bandosunun resmi önünde Mehmet Ali Bey ve yönetimindeki altmış kişilik kadrosunu (on flütçü, iki Piccolo’dan oluşan) sayıca arttırmış ve uzun yıllar saray hizmetinde bulunmuş-

tur. II. Mahmut Devrine I. Mızıkacılar Devri de denilebilir. Donizetti Paşa uzun yıllar I.Mızıkacılar Devrine rehberlik etmiştir. Yaklaşık kırk yıllık süre içerisinde bando çok gelişmiş fakat kalıcı tedbirler alınmamıştır.

II. Abdülhamit’le beraber (1876 – 1909) II. Mızıkacılar devri başlar. Bu devrin ünlü sanatçıları Saffet, Şevket, Arnavut Ali Rıza gibi zamanın tanınmış kişileri olarak isim yapan müzisyenlerdir. GuatelliPaşa döneminde tanınmış flüt sanatçıları Miliyaço Efendi, Sol Kolağası (İtalyan) ve Vensan (Fransız), Çelentano Efendi (Piccolocu)’dir. 1908’deMeşrutiyetin ilanıylasaray mızıkası tekrar canlanmış, bu devirde klarnetçi Zati Bey, Mustafa Saffet Bey, flütist Nazım Bey (bona öğretmeni) M. Saffet Atabinen, Faik Bey gibi yüksek rütbeli mızıkacı subayları değerli hizmetlerde bulunmuşlardır. Saffet Atabinen (1858 –1939) on iki yaşındayken A. Roberti’den ilk flüt derslerini almıştır. Abdülhamit tahta geçtiğinde saray orkestrasının I. flütçüsü olmuş, daha sonra ise padişah tarafından Fransa’ya (Paris Konservatuvarına) gönderilmiştir. Burada tanınmış flütçülerden Altes tarafından dinlenmiş, çalgısındaki becerisi büyük takdirle karşılanmıştır. Altes tarafından flüt üzerinde ders almaya ihtiyacı bulunmadığı kendisine bildirilen Saffet Atabinen devrin flüt virtüözü idi.Bu devirde mi bemol flüt, fifre-re bemol, piccole bandoda ve orkestrada kullanılan çalgılardandır. Daha sonra Saffet Atabinen’in yardımlarıyla Fransız metoduna ve flütte Böehm sistemine geçilmiştir”(Ergüder ve Yılmaz, 2014: 4).

Cumhuriyet Döneminde Flüt

Cumhuriyetin ilanından sonra her alanda olduğu gibi müzik alanında da birtakım yenileşme çalışmalarına gidilmiştir. Kendi öz müziğimizin zenginliği yanında batı tarzı müziğin de gerekliliği, müzikal zenginlik ve dünya müziklerini öğrenmek bakımından gerekli görülmüştür. Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonra yetenekli gençlerin Avrupa’ya müzik eğitimi almaları için gönderilme gerekliliği sonucunda bazı yetenekli öğrenciler Avrupa’nın çeşitli merkezlerine gönderilmişlerdir. Aşağıda verilen alıntıda Türk beşleri adıyla anılan günümüz Türkiye’sinin ilk besteci kuşağından bahsedilmiştir.

“...Bestecilik eğitimi alan Cemal Reşit Rey(1904-1985),Hasan Ferit Alnar (1906-1978), Ulvi Cemal Erkin(1906-1972), Ahmet Adnan Saygun (1907-1991) ve Necil Kazım Akses (1908-1999) ülkeye döndüklerinde modern Türk besteciliği çizgisini oluşturmaya başladılar. ‘Türk Beşleri’ olarak anılan bu beş besteci, günümüz Türkiye’sinin ilk besteci kuşağıdır. ‘Türk Beşleri’ çağdaş Türk müziğinin gelişiminde önemli rol oynamasının yanı sıra, konservatuvarlarımızda eğitimci olarak da etkin görevler almışlardır” (Aydın, 2011:19).

“Cumhuriyet döneminde flüt eğitiminin verildiği kurumlar; Ankara İzmir ve İstanbul’da bulunan devlet konservatuvarları, İstanbul – Türk musikisi devlet konservatuvarı, İstanbul belediye konservatuvarı, Ankara’da bulunan bando- mızıkacı okulları ve Ankara Gazi üniversitesi, Gazi eğitim fakültesidir” (Ergüder ve Yılmaz, 2014: 4).

Flüt çalgısı Türk Beşleri için de büyük önem taşımış ve yazılan orkestra eserlerinde flüt için soloları yer verilmiştir. Akgün’ün (2010: 16-54) “Türk Beşleri’nin Orkestra Eserlerindeki Flüt Sololarının İncelenmesi” isimli çalışmasında solo flütlere yer verilen orkestra eserleri arasında;

Cemal Reşit Rey’e ait “Türkiye senfonik şiir 1971” ve “Fatih, Senfonik Şiir, 1953”

Hasan Ferit Alnar’a ait 3 Oyun Havası, 1932 ve “Prelüd ve İki Dans, 1935”

Ulvi Cemal Erkin’e ait “Köçekçe, Orkestra Süiti, 1943” ve “Senfonik Bölüm, 1969”

Ahmet Adnan Saygun’a ait “Ayin Raksı op.57, 1975” ve “Orkestra için Çeşitlemeler op.72, 1985”

Necil Kazım Akses’e ait “Ballade, 1947” ve “Eskilerden İki Dans, 1960” isimli eserleri sayılabilir.

Cumhuriyet Döneminden Günümüze Türk Flüt Sanatçıları

Yuvarlak, 2008 (32-43), “Çağdaş Türk Bestecilerinin Flüt Repertuarı ve Çağdaş Türk Flütistler” isimli çalışmasında Türk flüt sanatçıları “İlk Türk orkestra flütçüsü ve ilk flüt öğretmeni Zahit Özsezen’ den başlayarak;

Zahit Özsezen(1915-1983)

Mükerrem Berk (1917- 1996)

Muzaffer Tema (1919-)

Cahit Koparal (1928-2001)

Kamil Sekerkaran (1930-)

Nidai Tüzel (1931-)

Halil Ekseriyet (1932-)

Ümran Palalı (1936-)

Nurettin Güler (1936-)

Arife Gülsen Tatu

Őefika Kutluer

Günay Yetiz

Halit Turgay

Bülent Evcil ve Elif Yurdakul gibi flüt sanatçılarını sıralamıştır.

KAYNAKÇA

- Akgün, F. (2010). Türk Beşleri'nin Orkestra Eserlerindeki Flüt Sololarının İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü:Adana.
- Akıncı, C. (1994). Yan Flüt Tekniği Ve Flüt Dağarının İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü:İzmir.
- Atak Yayla, A. (2000). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Flüt Eğitiminde Öğrencilerin Psiko-Motor Alan Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, :Denizli.
- Barut, B.(2007). Mozart'ın Flüt Konçertoları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,: Eskisehir.
- Aydın. Y.(2011). *Türk Beşleri*, Müzik Ansiklopedisi Yay. İkinci Basım, Ankara.
- Çakmaklı, T. (2011). *Flüt Metodu*, Senfoni Müzik, İzmir.
- Elbaş, O.(2011). Kalpaklı, M. ve Öztürk, O. (Eds.), *Türkiye'de Müzik Kültürü, Türkiye'de Orkestralar ve Senfonik Müziğin Gelişimi*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- Ergüder, N. Özdemir, N. ve Yılmaz M.A. (2014). Türk Ve Batı Müziği Çalgıları Flüt 9. Sınıf Ders Kitabı, Devlet Kitapları, 2. Baskı, Ankara.
- Ergüder, N. veYılmaz, A. (2014). , Türk Ve Batı Müziği Çalgıları Flüt 10. Sınıf Ders Kitabı, Devlet Kitapları, 2. Baskı, Ankara.
- Dik, C. (2006). Barok Dönemde Flüt Müziği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Kara, Z. (2010). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Flüt Eğitiminin Karşılaştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karagöz, G.(2011). Johann Sebastian Bach'ın No.2 Si Minor Flüt Ve Orkestra Suit'inin İcra Bakımından İncelenmesi, Trakya Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü: Edirne.
- Karolyi O.(2011). *Müziğe Giriş*, (Çev. Mehmet Nemutlu), Pan Yayıncılık, 6. Basım. İstanbul
- Kingsley, P. (2006). *Batı Hikmetinin Bilinmeyen Tarihi* (Çev. O.Atalay).İstanbul. Etkileşim Yay.
- Masalıcı Şahin, G. (2020). *Hititlerde Müzik, Müzik Aletleri ve Müzisyenler*. Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları
- Platon (1995). *Devlet* (Çev. Sabahattin Eyyüboğlu, M.Ali Cimcoz). İstanbul. Remzi Kitabevi.

- Say A.(2012). *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 4.Basım,Ankara.
- Say, A. (2012). *Müzik Tarihi*, Müzik Ansiklopedisiyayınları,8. Basım, Ankara.
- Say, A. (2012). *Müziğin Kitabı*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 5.Basım,Ankara.
- Say, A. (2010). *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yay. 2. Basım, Ankara.
- Kalmukoğlu, R. A. (1998). Flüt'ün Tarihsel Gelişimi, Repertuarı ve Flüt'le İlgili Yayınlar Üzerine Bir İnceleme, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

www.hafif.org

www.musicedresource.wikispaces.com